

Dr. Gildau

R E F E R A T
=====

Subsemnatul prof. dr. Ancușa Mircea, șeful catedrei de Medicină socială la I.M. Timișoara, numit prin adresa M.E.I. nr. 51945 din 5.XI.1982 și comunicată prin adresa I.M. Timișoara nr. 10619, referent științific oficial pentru analiza tezei de doctorat a tov. dr. GILDAU FLORIAN intitulată: "Studiul juridic al bolnavului psihic în secolul XIX cu relevarea influenței asupra teoriei și practicii psihiatrico-legale", citind și analizând lucrarea am constatat următoarele:

Lucrarea candidatului abordează o problemă de graniță între psihiatrie, medicină legală și drept - aceea a statutului juridic al bolnavului psihic -, problemă ce a generat și generează numeroase controverse în ceea ce privește responsabilitatea - în ce condiții și pînă la ce limite - a faptelor unui bolnav psihic. Bazat pe o bogată bibliografie (peste 120 de titluri) din țară și străinătate, ca și pe o îndelungată experiență personală, tov. Gildău Florian tratează într-o expunere logică și sistematizată problema luată în studiu.

Lucrarea cuprinde patru capitole: introducere, cronice interdisciplinarității psihiatrico-legale în secolul al XIX-lea, structura statutului juridic al bolnavului psihic în secolul al XX-lea și concluzii.

În introducere candidatul pornește de la premisa inexistenței, pînă în momentul de față, la noi și în altă parte, a vreunui act normativ care să trateze exhaustiv ansamblul de drepturi și obligații ale acestui insolit subiect de drept care este bolnavul psihic. Obiectivul declarat al lucrării nu este însă umplerea acestui gol prin redactarea unui anteproiect, care să fie înaintat forului legislativ, ci se rezună la studiul unor norme de drept penal, civil și administrativ-constituțional - din ultimii 200 de ani și din numeroase țări - a comentariului psihiatric, medico-legal și juridic al acestor tex-

te cu propuneri de lege ferenda ale unor teoreticieni de vază, ca și a unor cazuri celebre ce au făcut obiectul unor expertize, care pot și azi constitui model.

Partea a II-a încearcă și reușește o formalizare a sintaxei acestor texte, ceea ce permite elemente de comparare, lucrarea aducând multe nuanțe privind și semantica termenilor. Pentru obținerea acestui lucru se are în vedere circulația termenilor în toate cele trei domenii de contact interdisciplinar: psihiatrie, medicină legală și drept. În același timp, finalitatea pragmatică a limbajului interdisciplinar ține cont de exigențele și sarcinile expertizei medico-legale psihiatrice.

Psihiatria medico-legală este însă în concepția candidatului ceva mai mult decât expertiza medico-legală și se referă la toate aspectele de confruntare și cooperare ale psihiatriei cu dreptul, căci fără îndoială asemenea situații nu mai implică nici la noi, nici în alte țări, intervenția medico-legală; colaborarea în trei a fost însă de mare importanță în secolul trecut și este încă legiferată și la noi în țară prin Decretul 446 din 1966.

Cea mai mare parte a datelor se referă la situația penală a bolnavului psihic, dacă acesta ajunge să comită infracțiuni. Analiza se face pe bază de cazuri și articole de lege din care se desprinde atât generalizarea nepedepsirii alienatului mintal lipsit de discernământ, cât și pedepsirea mai blândă - în baza așa-zisei responsabilități diminuate, care în unele țări a fost și este tratată drept circumstanță atenuată, iar în altele a fost legiferată ca atare. Țara noastră - în care se acceptă în teoria și practica medico-legală așa-zisul discernământ diminuat cu trei grade - procedează ca Franța secolului al XIX-lea, având un sistem suplu de circumstanțe atenuante.

În modul acesta, peste tot în lume, pedeapsa penală este fie limitată, fie însoțită de tratament psihiatric. Lucrarea tratează în mod amănunțit opera măsurilor de siguranță pentru cazurile de boală mintală, evidențiind influența pe care a avut-o Lombroso și școala sa.

La noi în țară, în prezent, aceste măsuri de siguranță sînt prezente în art. 113 și 114 din codul penal, constînd atât din tratament ambulatoriu, cât și din internare pînă la "însănătoșire", cuvînt ce este similar cu ameliorarea în cazul bolii psihice (în acest sens fiind citat chiar Dongeroz - autorul codului penal actual).

Problema internărilor forțate ale infractorilor alienați este prezentată comparativ, nu numai pentru secolul trecut, ci și la ora actuală, în diverse părți ale globului, din Canada pînă în Japonia, din Australia pînă în Suedia, incluzînd multe țări ale lumii a treia din Africa, America de Sud și Asia. Sînt citate cazuri care au generat procese în care tribunalele au stipulat "dreptul la tratament", ca și dreptul de a se refuza unele tratamente ca electroșocul și psihochirurgia. Din astfel de procese a derivat și o serie de drepturi civile-economice-cetățenești și chiar politice pe care trebuie să le piardă bolnavii psihici internați voluntar sau involuntar. Mare parte din aceste probleme la noi nu se ridică, iar dacă totuși mai apar vinovată este administrația spitalului, iar nu legislația existentă.

In ultima parte se tratează statutul de drept al bolnavului mintal, cea mai mare parte a spațiului fiind afectată interdicției și tutelei, care, la noi, a imitat Codul lui Napoleon pînă în 1954, cînd a apărut Codul Familiei și Decretul nr. 31. De asemeni sînt prezentate cazuri și decizii privind anulări de tratament, de căsătorii, de contracte civile - încheiate în asemenea stări.

Dreptul administrativ constituțional se referă, mai ales, la legile privind internările (cum a fost legea franceză din 1838), dar și la creșterea treptată, lentă și inegală a gradului de confort, civilizație și umanism în instituțiile spitalicești ca urmare a unor impulsuri date de mari personalități.

Concluziile cuprind o sistematică și succintă prezentare, cu accent pe aspecte importante și prioritare ale lucrării.

Teza de doctorat a tov. Gîldău Florian este o lucrare de concepție și de orientare în domeniul nu numai al psihiatriei clasice, ci mai ales în cel al psihiatriei sociale, văzută în întreaga ei complexitate. Prin urmărirea în timp aproape două secole a istoricului conceptului de statut juridic al bolnavului psihic, candidatul ajunge la sensul și conținutul pe care această noțiune îl are azi. Bazat pe de o parte pe numeroase date istorice, meticuloasă adunate și interpretate, iar pe de altă parte pe o îndelungată experiență, contribuția doctorandului la formularea și interpretarea conceptului actual de statut juridic al bolnavului psihic, în legislația noastră, are o deosebită importanță atât pe plan teoretic, cît și - mai ales - pe plan practic.

Caracterul aproape exhaustiv al selecționării materialului investigat, selecționarea cu discernămint și competență a problemelor prioritare, prezentarea acestora într-un mod sistematizat, dar mai ales caracterul profund aman pe care candidatul îl imprimă conceptului de statut juridic al bolnavului psihic sînt caracteristici esențiale ale lucrării, generînd idei noi și dînd valențe mai superioare și mai complexe scopului urmărit.

Insuși faptul că acordă conceptului de statut juridic al bolnavului psihic - așa cum este și normal - un vădit caracter interdisciplinar, dar - și aici este meritul autorului - fără a renunța nici un moment la rolul predominant al caracterului psihiatric al acestui statut, este un factor ce mărește importanța și valoarea lucrării.

Stilul plăcut, prezentarea sistematică a materialului cercetat, ca și interpretarea obiectivă și judicioasă a aspectelor studiate nu fac decît să completeze fondul acestei lucrări.

In concluzie: o lucrare bine documentată, abordînd o problemă mare, de actualitate și îndelung controversată, ale cărei rezultate aduc o importantă contribuție teoretică și practică, putînd fi socotită ca o monografie de referință în acest domeniu.

Sînt motive pentru care consider că tov. Gîldău Florian merită cu prisosință acordarea titlului de doctor în științe medicale.

Prof. dr. Ancușa Mircea.-

